

starejši, in verižica s tolarji Anzekova, ki je presekala z odločno pripombo:

»Boljše je, da prejmeta uro ter verižico mlajša, obleko in škornje starejša, ker sta že odrasli in bo jima pristojala zapuščina kot nova.«

Mož ni rekel ne da, ne ne! Obrnil se je na postelji in bolešno vzdihnil.

Cila je bila uverjena, da je zmagala njena tudi glede ure, verižice, obleke in obutvi.

Pošepnila je notarju, naj sestavi pismo za predajo in prepis posesti, ona bo pa pripravila med tem južino, kakor se spodobi po sestavi ter podpisu oporoke.

Hušnila je iz izbe v kuhinjo. Moški so ostali sami. Po kuhinji so zarožljale burkije. Gospodar Andrej se je obrnil brez stokanja proti zbranim, sedel na posteljo in govoril razločno:

»G. notar, soseda in sinovi! Grunt na Sukovini je bil moje rajne matere in je moj. Zapuščam ga sinu Andreju. Žena in mati Cila dobi njivo nad hlevom, hrano ter dosmrtno streho in 1000 kron od prihrankov. Prišla je k hiši praznih rok, dovolj ji zapuščam za plačilo in kot si omin, da je bila toliko let čisto samostojna gospodarica. Anzeku, Jožeku in Tinčeku naj izplača najstarejši vsakemu po 2000 kron, ko se bodo ženili ter odhajali od hiše!«

Sedeči in stoječi moški so strmeli nad oporoko. Andrej je kimal samozavestno kakor nikoli v življenju in prosil notarja, naj le zabeleži njegove besede, ker le te so njegova med pričami in pri popolni zavesti izrečena zadnja volja.

Nobeden ni oporekal. Notar je pisal, saj ni bilo veliko, prečital in dal gospodarju ter radi varnosti morebitnega oporeka še pričama v podpis.

Oporoka je bila gotova, ko je stala na mizi južina v zahvalo za pisanje ter za pričnino.

Možje so jedli povejano svinjino. Gospodar je še vedno sedel na postelji, hropel v presledkih in sledil z motnim pogledom korakom zadovoljno krog gostov se smukajoče žene.

Na kmečko meso diši kapljica in prvi kozarec je namenil g. notar pametni očetovi oporoki, ki je edino pravična in omogoča vsem zadovoljno bivanje pod skupno streho, pozneje pa tudi vsakemu samostojno življenje.

Prva kupica je zdrknila po grlih na očetovo od Boga sicer še vedno mogoče zdravje; druga na bodočo razumnost in blagoslov mlademu gospodarju Andrejčku.

Pri drugi napitnici je padel kozarec Cila iz rok. Rdečica ji je bušila v obraz, solze razočaranja so podrle očesne jezove, obe pesti je stisnila, dvignila je že desno nogo, da bi udarila z njo ob tla, pa jo je prehitel prvič in zadnjič umirajoči mož s poslednjo močjo.

Udaril je s tresočo roko po stranici postelje in potrdil z zadnjimi besedami zabeleženih ter podpisani testament:

»Dreček bo od sedaj gospodar, ker bom zdajle umrl jaz in ne ti, Cila!«

Stari je omahnil na zglavje, začel obračati oči, parkrat je še zahropel in po njem je bilo.

Cila je kriknila na ves glas. Nikdo ni znal, ali radi presenečenja z oporoko, ali radi smrti moža.

Notar se je zmuzal z oporoko skozi duri. Sledili sta mu priči. V izbi pri baš kar izdihnulem očetju so ostali: novi gospodar, trije sinovi dediči in vdova previtkarica Cila ...

O prvi ter zadnji korajži pokojnega Sukovega Andreja, katero je pokazal na smrtni postelji, še govorijo dandanes po Drenovcah ter še mnogo dalje.

Ženske so ostale odločno na strani bridko prevarane previtkarice Cile; možje so z malimi izjemami za starega Suka, ki je imel tisti pred poslednjim izdihljajem prvo ter zadnjo odločilno besedo pri hiši.

Če katera Drenovčanka cekeče v moža, ga grize ter biča z besednim korobačem, je edina obramba miroljubnih moških Drenovčanov resna opazka:

»Pomni, bable, kaj je učinil na smrtni postelji Sukov Andrej!«

Pri vseh številnih govoricah, katere se pletejo krog Sukovih, treba poudariti, da živita huda Cila in pokorni Andrej v Drenovcah pri vseh v najboljšem spominu. Cila je ostala vzor vsem gospodaricam; Andrej zadnji in najhujši strah za jezične in preveč gospodujoče žene!

Januš Golec:

Zadnji Indijanci.

V letih, ko je bil pisec naslednjih doživljajev dijak v Celju, smo študenti kar hlatali po potpisnih knjigah Karla Maya. Profesorji so nam branili to čtivo, a so njihova svarila dosegla baš nasprotno. Prepovedano miče ter vleče. Ta rek je posebno privlačen za mladež. Od nas oboževanega Maya smo požirali pri mesečini. Zagrebli smo se v nagromadene mogoče ter nemogoče pisateljeve doživljaje tolikanj živo, da smo jih začeli posnemati. Najljubše so nam bile indijanske Mayeve storje, katere so nas tako na-

Beli hudci.

Zamorski kralj Fre-pung, poglavar v osr. Afriki prebivajočega plemena, je videl prvega belokožca v osebi knjigovodje danskega trijambornika. Pri pogledu na belca ga je prosil glavar, naj se sleče, da ga bo preiskal. Danec ni hotelizpolniti kralju želje — ker so se nahajale v njegovem spremstvu številne ženske. Ko je napodil vladar ženski svet, je knjigovodja odložil obleko. Kralj se ni mogel načuditi njegovim belim koži in je pretipal Danca lastno-ročno od temena do pet. Konečno je vzkliknil: »Da, res, človek si, a tako bel kakor hudci!«

Živi jeziki.

Francoski listi poročajo o ugotovitvi francoske Akademije znanosti, ki je prišla do sklepa, koliko živih jezikov imamo na

Januš Golec:

Zlato in kuga pod križcem.

Celo osmino v Malem Šmarnu ono leto pred prevratom sem pomagal spovedovati na Svetih Gorah nad Št. Petrom. Prve tri dni je imelo nad deset duhovnikov dovolj dela od zore do pozno v noč.

Skozi nadaljno osmino sva ostala na Gori sama s šentpeterskim g. kaplanom. Zjutraj in sploh predpoldne so prihajale procesije iz Hrvaške ter skupine romarjev iz raznih krajev, katere sva opravila zlahka dopoldne. Kosilo nama je pripravila dobra mežnarjeva mamca in za popoldne sva se povabila kar sama v kake bližnje gorice in nočila sva zopet v duhovniški hiši na Gori.

Pri vsakem pohodu na popoldanski zlet naju je vprašal gorski cerkovnik, po vsej Sloveniji ter Zagorju dobro znani Cenek:

»Kam, gospoda?«

Ko je čul najin cilj, je zamrmral:

»Nič za nas.«

Šele pri razodetju, da sva namenjena v Černelčev vinograd, je godel polglasno:

»To pa to! Vesta, gospoda, nocoj bo temno kakor v rogu. Da bo gledalo lepše in da mi ne bi kedo očital, češ, Cenek je posilen, ostanita v gorici do mraka. Prinesel bom za vama svetilko in bom deležen na lep način izborne Oskarjeve sedemnajšice.«

Ostalo je pri dogovoru in že sva bila mimo Osojnikovega križa v smeri proti podružni cerkvi sv. Vida na Bizeljskem, kjer kraljuje na prijazni višini gostoljubni Černelčev vinograd.

Postrežba je bila vsestransko imenitna. Niti zadrževati naju ni bilo treba, še prenašlo se je zmračilo in je pricokotal stari Cenek z veliko svetilko.

Si nismo segli v roke, dokler ni prišel svečar na svoj račun. Poslovili smo se od gostiteljev pozno v noč. Na nebu ne meseca, ne zvezd, pač pa gosti oblaki, kateri so nekako tiščali neprodno temo na zemljo. Veseli smo bili in smo se na videz čudili Cenekovi dalekovidnosti in skrbi za popolno varnost vrnitve h gorski Materi božji.

Pot od Št. Vida na Gore ni dolga, v temni noči se le vleče in je naravnost opasna radi prepadov, kotanj v kolovozu, križišč ter vijug. Kljub goreči sveči v veliki svetilki nama je naročal Cenek, naj štokava s palicama v hrib ob desn. strani, da ne bo kateri zašel preveč na rob kolovoza. Popolna varnost poti se nam je obetala za Osojnikom na Vrhuncah.

Dobro smo kresali v tleh za svetilko ter iskali s palicami hrib iz bojazni pred prepadi. Človek se hitro privadi temi in še tako grpasti poti, če ima pred seboj tako zanesljivega vodnika, kakor je bil mežnar Cenek.

Skraja smo molčali, pa kmalu je začel svečar s svojimi brlantami z vero v ponočne strahove. Sam Bog znaj, kaj vse je že doživel Cenek strahovitega krog gorske cerkve ter njenih opuščenih podružnic, v mežnariji in osobito še v

vdušile za življenje po ameriških prerijah, da smo se našemili ter prelevili v Indijance.

Ob šole prostih sredah in sobotah popoldne smo prirejali cele bojne pohode kot indijanski Apači ter Kiowe v takozvanem Marovšekovem gozdu zadaj za mestnim pokopališčem. Imeli smo na eni strani pri junaških Apačih glavna junaka ljubkega Winnetouja in s pestjo ter s strelico vsakega na tla podirajočega Old Shatterhanda.

Kiowe, zahrbtniže in konjske uzmočiče, je vodil Rdeči Lisjak, zvitez iz Letuša v Savinjski dolini.

Marovšekov gozd je tolikokrat kar odmeval indijanskih bojnih klicev in slednjič od joka ter stoka onih, ki so jo preveč izkupili v boju, ob mučeniškem kolu ali na sramotnem pobegu.

Takole prevrč dejansko posnemanje Mayevih indijanskih zgodb nikakor ni bilo šoli v prid. Marsikateri prevroč Indijanec je odšel slab red za celo leto, a je še vedno ostal najzvestejši pristaš Winnetouja, Old Shatterhanda ali tatinskega Rdečega Lisjaka.

Po že omenjenem Marovšekovem gozdu so rasle med bukovjem ter drugo drevesno mešanico po nekdanjih jasah dve- do triletne smrekice. Gosto smrečje je bilo posebno prikladno za labore, zalezovanja, prisluškovanja in skrivanja.

Koliko mladih smrekovih drevesc smo poruvali, polomili ter pomandrali pri bojnih metežih.

Neznanec je ovadil naše divjaško indijansko početje lastniku šume g. Marovšku.

Poslal je nad nas, ko smo izkopali bojne sekire Apači in Kiowe, tri močne hlapce z vitkimi palicami.

Marovšekovi razbojniki so nas napadli od treh strani in so si izbrali žrtve iz obeh taborov. Orjaški kmečki potegon je zagrabil z eno šapo po tri Indijančke ter jih mazal z leskovim oljem, kod je priletelo in dokler se ni navolil ter skočil za drugimi.

Tako lepo in rezko izbrani bojni klici Apačev in Kiowov so utihnili na mah po prvih udarcih napadalcev. Mesto izzivk na boj je zaoril po šumi jcl., stok in žvižgi glavarjev na skupen pobeg v smeri proti pokopališču.

Nepričakovano napadenih ni bilo treba pozivati na utek. Vsak je drl ter cvrl na svojo lastno pest, kamor je naneslo, da se le ni zamotal po presekih v gruče beguncev, po katerih so lopale leskovke, kakor bi klatil zrele orehe.

Po preteku dobre četrt ure je bila popolna zmaga na strani treh Goljajtov, gozd očiščen Indijancev, taborišča porušena in Apači ter Kiowe so jo brusili po grabi in l. ibu, da so pulili travo za seboj. Še številni ranjenci so zbežljali z bojišča, v katerega ni upala stopiti nikoli več kaka indijanska noga . . .

Odločilno bitko med Apači in Kiowe so nam onemogočili Marovšekovi hlapci. Boj je moral vendar biti dobojevan, tega smo se zavedali vsi in še naši poglavarji. Dolgovezna posvetovanja obeh sovražnih taborov so rodila spoznanje: Po gozdovih ter travniških prerijah nam je bilo po skupnem porazu v Marovšekovem gozdu indijanstvo onemogočeno radi poškodovanja in teptanja tuje lastnine. Preostala nam je še edino Savinja, po kateri ne rasteta niti trava in ne drevje.

Istiniti Mayevi Indijanci so bili pravi mojstrski junaki v valovih rek ter jezer. Hajdi za Indijanci nad in pod vodo!

Imeli smo tedaj v obeh taborih plavače, ki bi bili kos marsikateremu resničnemu rdečkarju. Plavali so v vseh mogočih položajih ter zamahih, skakali po več metrov globoko in prinašali iz globin koščke poprej v vodo vržene opeke, groš, desetico in cele bakreni krajcar.

Študenti iz Savinjske doline so plavali liki delfini. Skočil je kje nad železniškim mostom v Savinjo, se potuknil pod valove in se prikazal na površju pri kaki sohi Grenadirjeve brvi.

Ze začetkom junija nas je kar mrgolelo pod mestom po obeh straneh Savinje ob količkaj daljše prostem času.

Winnetou, Old Shatterhand, Rdeči Lisjak in še razni drugi najboljši plavači so imeli dovolj opravka s poučevanjem plavalnih spretnosti, umetnosti in naravnost nemogočnosti.

Apači in Kiowe so se urili za odločilno bitko proti koncu šolskega leta na mokrem, na sredini Savinje, katere nam ne bo mogel onemogočiti še tako močan in za drag denar najet hlapec

V soboto dopoldne je bil sklep šole in odločilno vodno bitko med Apači in Kiowe so določili glavarji za sredo popoldne. Bojna razdalja z uporabo vseh skrivališč je bila odmerjena med prvim železniškim mostom in Grenadirjevo brvjo.

Povrh so še romale baš ono sredo popoldne po Savinji cele obsežne skupine ali partije splavov iz Savinjske doline.

duhovniški hiši, kjer je pregnal iz ene sobe strašno ropotajoči strah že toliko resnih ter res priznanih korajžnih duhovnikov.

Cenekove storje so mi bile več ali manj znane in seve razpotegnjene ter ovenčane z njegovo bujno domišljijo.

Bližali smo se posestniku Osojniku na Vrhuncah. Cenek je postal, popravljal leščerbo in nam pričel zagotavljati, da bo povedal eno o kamenitem Osojnikovem križu, ki je znana radi starosti le bolj priletnim sosedom gorske Matere božje.

Cenek je pripovedoval takole:

»Če bi svetil mesec in zvezde, bi videli koj za Osojnikovim plotom njegov znameniti kužni in kameniti križ pred gozdom, za katerim pričnejo Sv. Gore. Vidva itak poznata križ in tudi vesta, da ima uklesano letnico 1642. Postaviti ga je dal šentpeterski župnik Gregor Bedal pod cerkvenima ključarjema C. Ulčnikom in B. Zemljičem. Popraviti ga je pustil župnik J. Fundeš. Kameniti in bolj debeli gornji del križa je bil poslikan na štirih straneh. Deževje, zima in solnce — vse to je tekom stoletij spralo slike, da jih danes ni več videti.

Sigurno je, da je kameniti križ kužno znamenje.

Ko še ni bilo Osojnikovega križa, je davila, razsajala in naravnost kosila obupani narod — strašna črna kuga. Ljudje so prirejali romanja na Goro po golih kolenih in prosili nebeško Mater, naj odvrne s svojo najmogočnejšo priprošnjo pri Bogu šibo božjo — črno kugo. Tisočera in tisočera krvava kolena pobožnih romarjev iz

Slovenije ter Hrvatske so ganiła na Marijino priprošnjo neskončno božje usmiljenje.

Marija je razodela poprej imenovanemu gospodu župniku Bedalu, naj postavi na vrhu Vrhunc tik ob robu gozda kameniti križ s slikami zaščitnikov romarjev in priprošnjikov proti kugi. Fundež ali temelj za težko kamenito soho naj bo globek ter tlakovan z zlatniki, ki naj bodo odkupnina za kugo. Kakor hitro bo izkopana temeljna luknja ter v njej zlato, bo morala tudi črna smrt v njo. Zaklenjena bo grozna morilka pred pobegom v svet s težkim kamenitim križem, kateri stoji še danes in zapira kugi pobeg.

V Sušici na Bizeljskem je prebival pred dobrimi 50 leti studenčni mojster Jurij Nerat. Mož je razumel svojo stroko, kakor v tej naši okolici ne nikdo pred njim in ne za njim.

Če so ga klicali, da izsledí vodo ter izkoplje vodnjak, je prinesel s seboj čarobno šibo. Z leskovo šibo v roki je obšel korakoma mesto, kjer bi naj izvirala voda. Po čudežnih tresljajih ter migljajih leskovke je natančno povedal, kjer bodo morali in kako globoko kopati, da bodo pri vodi.

Ne samo vočne žile, šiba mu je razodevala z vso sigurnostjo, kam so naši predniki pred divjimi Turčini zakopali ter skrili zlato in srebro. Ljudje so govorili javno, da se je dokopal s pomočjo čarovniške leskovke do celih loncev čistega srebra in zlata.

Copernik Jurij Nerat je imel nekoč opravke tudi na Vrhuncah. Slučajno ga je zaneslo tudi mimo Osojnikovega križa. Možakar je nosil čudodelno šibo vedno pri sebi za obodi škornjev. Ko je stopil v bližino križa, mu je skočila palica

zemlji. Po tem poročilu je jezikovni Babilon velik, kajti dognana je, da se govori na našem svetu 3 tisoč živih jezikov. Če pa prištejemo k tem jezikom tudi vse one jezike, ki so se nekoč govorile in veljajo danes za mrtve, dobimo število 6736. Najbolj so razširjena azijska narečja. V Aziji je najbolj razširjena kitajščina in sicer v raznih govoricah, na zemlji pa zavzema prvo mesto angleščina. Po razširjenosti pride takoj za angleščino španščina, potem ruščina, nemščina, francoščina, nato pa po daljšem presledku še italijansščina.

Opica pri volanu.

V Bruslju v Belgiji živi čudak, ki že leta in leta študira takozvano »človeško cpi« . Znano je, da je to zelo brihtno bitje, in pravijo, da bi se z

Glavarji so odločili: Tudi splavov se lahko poslužijo posamezni oddelki, da se boj poprej razvije ter konča.

Rdeči Lisjak, glavar Kiowov, je imel lažje stališče nego Apači. Splavarji so ga kot sorojaka poznali in so mu brez vsega dovolili, da je kot prvi priplaval in poskakal s svojimi bojovníki na splave, se odpeljal naprej in pripravljaj napadujočim Apačem zasede.

Kiowe so se odpeljali. Počakali smo, da je zginil poslednji sovražnik.

Kmalu je bila tudi za nas partija splavov na vidiku. Najboljši plavači, največji junaki s poglavarjema Winnetoujem in Old Shatterhandom smo se odločili za splav, na katerem je krmaril starejši možakar spredaj, na zadnjem koncu pa mu je pomagal velik flosar v najboljših letih, močan liki bivol, a dobrodušen kljub orjaški zunanosti.

Glavar Winnetou je ponižno zaprosil:

»Stric, se slobodno potegnemo z vami do Grenadirja?«

Starina je dobrohotno pokimal in že smo bili na splavu.

Eni smo zasadili pogled v desni, drugi v levi breg Savinje, da bi bili sigurni pred sovražnimi presenečenji pred odločilno bitko, ki je bila predvidena v precej globokem kopališču »Diana« pred Grenadirjevo brvjo.

Niti sokolje oči Winnetouja in Old Shatterhanda niso mogle iztakniti ne enega Kiowa, ki bi bil koval ter pripravljaj kako zaplotnost in zahrbtnost.

Jasno liki beli dan je bilo, da se bo mo spoprijeli za odločitev na odprti vodni gladini brez ukan ter zased.

Komaj je polukal naš splav izpod drugega železniškega mosta, že nam je udaril na uho bojni klic Kiowov.

Winnetou in sam Karl May Old Shatterhand sta ugotovila, da so vsi sovražni oddelki z Rdečim Lisjakom po splavih pred brvjo.

Splavi iz Savinjske doline so vozili prvi dan samo do Grenadirja. Tamkaj so navadno splavarji prenočili in odpeljali drugo jutro po dva skupaj zvezana splava proti Zidanem mostu in še bogznaj kam dalje.

Kiowe so se držali skupaj. Winnetou je kriknil na lahno. Vsi smo znali, da moramo sovražnika obkoliti od dveh strani.

Bojovníki-Apači na desni strani splava z Old Shatterhandom na čelu bi se naj zgubili pod vodo nekoliko pred kopališčem, onemogočili Kiowom umik in posegli za slučaj potrebe izza hrbta v boj.

Winnetou je hotel peljati svoje junake skoro čisto do brvi in se lotiti sovražnika iz oči v oči.

Stali smo pripravljeni na poslednji žvižg in zrli v valove Savinje.

Sam Bog znaj, kako smo prezrli, a spregledali smo nekaj, kar je odločilo na mah bitko in nam nakopalo prebridko sramoto.

Nesrečni flosarski dolgin na zadnjem koncu je vzel v roke spleteno, dolgo, vitko ter grčasto gabrovo trto, s kakoršnimi vežejo splave. Zamahnil je na moč parkrat na desno in na levo. Švišnilo je, priletelo in padlo po naših v tankih kopalnih hlačah skritih zadnjicah, plečih in hrbtih, kakor bi bil ustrelil. Že sam švist najkrepkejših udarcev je odpihnil vse Apače veliko predčasno s splava v vodo.

Vsa sreča, da ni nobeden utonil vsled najdebelejšega presenečenja.

Udarci so bili oddani po dolgem ter povprek s tako bliskavico, da nas je pričelo prav skeleti, ko smo se odkapali iznad vode in so nam vidno poganjale debele klobase, kjerkoli nas je oplazila grčasta gabrovka.

Pri dvakratnem — mogočnem štrbunku v vodo sta se zakrohotala stari in mladi flosar. Kiowe so zatuliti od zmagovitega veselja!

Ubogi in vsega pomilovanja vredni Apači! Na kopnem so se nam napihovale klobase v cele štruce in nam onemogočale vsled skelečnih bolečin vsako obrambo, kaj šele napad!

Kiowe so kričali na splavih, kakor bi jim bila zmešala pamet nepričakovana zmaga. Do onemoglosti s par udarci zbiti Apači smo se porazgubili eni po desni, drugi po levi strani, kakor je kateri mogel, da se je poprej umaknil pred zmagovalci.

V šolo smo morali samo še dva dni. Še ta sta bila mnogo preveč za zbita sedala ter štrafaste hrbte in pleča. Poleg holecin še posmeh zmagovalcev, ki so bili po večini vsi Savinjčani.

Radi sorojaštva med Kiowe in flosarji je bilo sigurno, da je imel Rdeči Lisjak dogovor s splavarji. Mi smo si zbrali sami po glavarjih najmočnejšega rablja, kateri je končal večletni spor med Apači ter Kiowe s par zamahljaji s flosarsko gabrovko.

Po opisanih dveh bridkih dogodkih je bil onemogočen celjskim Indijancem vsak odločilen spopad na suhem in na vodi. Razšli smo se. Ostali se nam še samo spomini na Marovšekove tri hlapce in na flosarsko gabrovko...

vztrajno vzgojo dalo marsikaj napraviti iz njega. Pred kratkim je posadil ta čudak opico k volanu in ji pustil voditi avtomobil po ulicah. Izkazalo se je, da je opica zelo oprezno vozila, polčija, ki je opazila poskus, pa je naročila čudaku, da ne sme sedeti opica pri krmilu nikdar brez človeškega nadzorstva, kajti za morebitno nesrečo ne odgovarja opica, marveč njen lastnik.

Angleška ladja »Pelikan«.

kateri je poveljeval admiral Franc Drake, je objadrala svet. S potovanja je prinesla z raznimi drugimi bogastvi tudi prvič krompir v Evropo. Kot spomin na to veliko dejanje so ladjo zasidrili v luki Deptford, kjer je počivala, dokler ni povsem razpadla zaradi starosti.

kar sama od sebe izza oboda in se začela krivuljiti in tolči po kamenju krog znamenja.

Iz skrivnostnega obnašanja leškovke je razbral, da gre nekaj metrov pod zemljo za zlato na mernike.

Dedec je znal dobro, da čepi in se vica na zlato črna smrt. Da bi bil kos zlatu in kugi, si je preskrbel v kresni noči praprotovega semena in si je zbral sveto noč za dvig zaklada. Čarovna šiba mu je razodela, da mora zamahniti s krampom prvič v zemljo pri križu, ko bo odbila ura enajst, pri prvem udarcu na dvanajst mora biti zlato v njegovih žepih, sicer bo imel opravka s kugo.

Nerat se je držal natanko razodetih ter zaupanih navodil.

Kopal je s krampom od enajste nočne ure do pol dvanajstih, da so frčale in skakale iskre od kamenja in mu svetile pri težavnem poslu. Bil je že tako globoko, da je čul cinketanje cekinov, če je zadel s krampom ob kamen. Še par prav krepkih mahljajev, zaklad bo odkrit, dvignjen in hajdi z njim na dom v Sušico.

Pri zadnjem udarcu v zemljo je odfrknil izpod krampove konice kamenček in priletel nočnemu kopaču v obraz. Ded se je ustrašil nenadnega udarca v lice. Mesto da bi bil vzel prilet kamenčka za pokoro in kot povod za pobožen vzdih h gorski Materi božji, je grdo zaklel. Ni mu še bila kletvica prav z jezika, že je puhalo neznošno smrdeče izpod križa ter izkopane luknje. Smrdljivi puh je bil tako strupen, da se je kopač pri priči zgrudil ter je obležal mrtev. Poljubila ga je na smrt črna kuga, katero je samo

nekoliko osvobodil s kletvijo, mesto da bi jo bil držal s pobožnim vzdihljajem zakopano v zlati kletki pod križem.

Ko je odbila ura polnoči in so zatrjančili pri fari v Št. Petru k polnočnici, se je stresla zemlja krog križa in od Nerata izkopana luknja se je zasula sama.

Na sam Božič, ko so šli ljudje od zgodnje maše iz Št. Petra nazaj v Vrhunce, so našli Jurija Nerata mrtvega tik Osojnikovega križa. V obraz je bil črn kakor najbolj sajast pisker. Čeravno je bila pasje ostrá zima, je že neznošno smrdel, ker je bil okužen od črne smrti...

Zlatniki s kugo vred so še danes pod križem. Za nesrečnim Neratom se do danes ni upal nikdo nad zaklad, ki čaka na dvig ter vstajenje izpod roke čudodelnika in svetnika.

Ob koncu zakladne storje je Cenek postal, nama posvetil v obraz in se nasmehnil zmagoslavno. Bili smo že res blizu skrivnostnega Osojnikovega kužnega znamenja ter skoraj na cilju povratka. Cenek je še vedno stal z leščerbo v roki in najbrž čakal na kakšno pohvalno priznanje iz najinih ust za povest o zlatem zakladu, o katerem je znano, kje se skriva in samo čaka na odrešenje.

Odprl sem usta in vprašal pripovednika:

»Cenek, koliko ste pridjali k starodavni bajki še vi iz svojega? Kaj bi bil kopal rajni Nerat krog Osojnikovega križa, kjer je sama živa skala?«

Mežnar je zabuljal v mene z nevoljo, dvignil z levico svetilko, z desnico svojo palico in dostavljaj k storiji:

Januš Golec:

Dvojni recept.

Pred več desetletji so tvorili v Podčetrtku pri Nikoli Staroveškem stalno omizje: g. župnik, zdravnik, lekarnar in kovač, ki je bil obenem zelo iskan živinozdravnik. Gospodje so kartali pri dobri kapljici, obravnavali dnevne dogodke ter se kot dobri prijatelji opikavali eden ob drugega.

Prava reva med omenjeno četvorico je bil zdravnik. Rodom je bil iz Tirolske in je komaj ter komaj lomil slovensščino, da jo je morda razumel na pol vsak deseti. Kot zdravnik ni bil bogznaj kaj, so ga pač zvali na pomoč v skrajni sili, ker drugega ni bilo v tamošnjem okolišu. Posebna težava pri njem je bilo jezikovno vprašanje. Tolikokrat ni razumel bolnika, o čem mu toži in je predpisoval večkrat povsem krive recepte.

Pri omizju je imel glavno besedo zgovorni g. župnik, ki je koval v deveta nebesa zasluge kovača. Kovač se je sicer učil živinozdravilstva, vendar ni študiral niti eno stotinko tega, kar g. zdravnik, a ljudje dnevno oblegajo njegovo kovačnico ter ga kličejo po dnevu in v noč: na dom. Zdravnik se izgovarja, da ne razume bolnikovih teženj; mar li krava, vol, konj itd. niso neme živali, kovač pogodi pravo — zdravnik pri — človeku krivo!

Če bi se lotil zdravnik živinskega padarstva, bi ne premogel celi podčetrtki okoliš nobenega repa več!

Človek mora biti pač rojen za kak poklic, potem tudi nekaj zna ter zmore, sicer ostane celo življenje mazač in kfretrar!

Take in podobne puščice je streljal g. župnik v zdravnika, ki na srečo ni bil zamerljiv. Župnikove zbadljivke je zavračal z edinim izgovorom:

»Vsak izpolnuje dolžnosti svojega stanu po svoje. Človek je človek; žival pa žival. Ako zapacka kovač živinče, pokličejo mesarja; če jaz bolnika — grobarja!»

Župnika je dražil vedno isti odgovor na vse mogoče očitke. V eni takih razdraženosti je zabrusil dohtarju:

»Če bi ti lečil nemo živino, kakor hvala Bogu vrši ta posej kovač, bi ne imeli dovolj posla samo vsi tukajšnji mesarji, še konjederec ali šintar bi obogatel!»

Niti primera z mesarjem in šintarjem ni izravno vesila dobrega Tirolca, saj je prenesel pri prijateljski mizi cele pesti najljutejšega šnofanca.

Le kadar se je poslavljaval v noči od svojih dragih pred krčmo, je bil večkrat mnenja?

»Še me bo že kateri od vas potreboval ter klical v sili na pomoč, čeprav me imate za mesarja, šintarja in grobarja!»

Zgodilo se je, da je strosila zima kovača in je moral z visoko vročino v posteljo. Za obolenje tako važne osebnosti, kakor je bil svojčas v trgu priznan živinozdravnik ali »kuršmid«, je seve med prvimi zvedel g. župnik. Obiskal je bolnega prijatelja, ki je sam priznal, da je njegovo zdravstveno stanje opasno in bo moral po nasvet k dohtarju.

Fajmošter je tolažil bolnika in mu zagotovil, da bo napodil sam osebno k njemu zdravnika. Samo eno prešnjo

ima: Naj se napravi kovač mutastega. Karkoli ga bo vprašal padar, na vse raj molči liki nema živina. Bolnik bo videl, da si v tem slučaju dohtar ne bo znal pomagati in bo dokazal, da za živinozdravnika sploh ne bi bil. Za slučaj pa, da bi se motovilasti Tirolec le izmotal iz mutaste zagate, plača on, župnik, prijateljem vedro vina in dohtarja ne bo več pikal ter dražil.

Raca na vodi! Zdravnik je pribrzel h kovaču in ga napadel z vsemi vprašanji, katerim je bil gladko kos v nemški materinščini. Bolnik ni odgovoril ne z da in ne z ne! Nemo je buljil v strop in se delal, kakor bi bil vsled napada neznane boleznih ob glas ter sluh.

Zdravnik se ga je lotil z vročinometerom, kateri je pokazal blizu 39°. Prekljukal ga je po prsah, po hrbtu in po trebuhu, skimaval z glavo, sedel k mizi in napisal dva recepta. Eden recept je položil na mizo, drugega je zalepil v kuverto in poklical kovačevo ženo, kateri je zabičal:

»V lekarni boste dobili na prvi recept praške. Mož naj vzame trikrat na dan po enega in naj ostane lepo pokrit v postelji. Če pa do jutri zvečer vročina ne bi padla, ali se celo dvignila, ni potreba pošiljati po mene. Odprite kuverto, tamkaj so natančno zabeležena vsa nadaljna postopanja z mutastim bolnikom.»

Komaj je bil padar skozi vrata, je hotel zvedeti tudi kovač: kako in kaj je naročil zdravnik. Po zaslišanju ženske je bil poklican fajmošter, da prečita skupno, zakaj se je poslužil dohtar brez posebnega tuhtanja dveh receptov in kaj vsebuje zakuvertani.

»Pozabil sem povedati, da je imel Nerat nasajen kramp na leskovo toporišče. Tako opremljen kramp prebije kremenita skalovja kakor repo, samo je treba kopati v znamenju križa in sicer takole.«

Hotel je pokazati v temi križni zamah s palico po zraku, a je zadel z vso silo po svetilki, jo razbil na drobne kose in niti konca sveče nismo mogli najti. Nobeden od nas treh ni imel vžigalic. Stali smo na pašniku nekoliko pred Osojnikovim križem. Pri iskanju sveče smo se vrteli v krogu in sukanje v popolni temi spravi človeka iz pravega tira. Treba bi nam bilo zadeti samo pravo smer po kolovozu preko bukovega gozda in v dobrih petih minutah bi bili pri prvi krčmarski bajti na Gorah.

Stari Cenek je že hodil tam tisoč- in tisočkrat ob vsakem času. Ono noč se kot vodnik ni mogel zmotiti s pašnika do križa in gozdnega kolovoza.

Šli smo in šli, da nam je lil pot po hrbtu, nikjer kamenitega križa, ne gozda in ne lesenih bajt. Hodili smo navzgor ter navzdol, se plazili po bodečem trnju, kjer je bil g. kaplan ob očala, nobenega izhoda in upanja, da bi pogodili pred svitom pravo pot. Smo postali, zamižali, da bi prepodili nekako omotico, zaklašturili povsem drugam, kakor smo stopali poprej, že zopet smo bili v visoki praproti ali med trnjem.

Parkrat smo sklenili, da bomo sedli na tla, saj ni bilo mrzlo in bomo počakali na zoro. Nekaj nerazumljivega nas je gnalo le naprej, a za Boga nismo mogli s pašnika, praproti in trnja.

Po dveurni blodnji je zalajal k sreči Osojnikov pes. Pasji lajež je razbistril toliko Ceneka,

da se je razpukčal ter res pravilno uganil, da se motamo tik pred plotom Osojnikove domačije.

Mežnar je zbudil na najino odločno zahtevo dobre ljudi, ki so nam postregli z lučjo in smo bili prav kmalu na Gorah.

Ura je kazala dve čez polnoč. Cenek se je nacejal s slivovko ter z vinom, z g. kaplanom še slin nisva imela in sva morala z neznosno žejo pod oedejo radi jutrajne sv. maše.

Edini krivec naše dveurne blodnje je bil Cenek s svojo storjo o zlatem zakladu, o kugi in z usodnim dostavkom o čudežnem, na leskovem toporišču nasajenem krampu, ki seka skalovje liki repo.

Mežnar je seve trdil, da nam je bilo blodjenje usojeno in sta nas zvodila zlati zaklad in s kamenitim križem zaklenjena črna smrt!

Drugi dan smo ugotovili na licu nočne zmešnjave, da smo zgrešili pravo pot koj po razbitju svetilke. Hodili ter klatili smo se dve uri v različnih kolobarjih edino po Osojnikovem pašniku, ki je obrasten z običajno praproto in bodečim kopinjem, trnjem in brinjem. Celo kaplanova v noči zgubljena očala smo našli.

Gorski mežnar Cenek še baje danes krama pri mlajši duhovščini, ki pomaga na Gorah, s pravljico o zlatem zakladu in črni kugi pod kamenitim Osojnikovim križem. Verjetnost storje skuša podpreti z istinitim dostavkom o naši takratni blodnji po Osojnikovem pašniku, ki je bila očitna kazen božja za nevero o čudežni moči krampa, kateri je nasajen na leskovo toporišče.

Od žalosti se je zvon razpočil.

Nad 300 let je pel cerkveni zvon v Sonnenbergu pri Wiesbadenu na Nemškem in naznanjal veselje ter žalost faranom. Zapel je še enkrat in naznanil smrt domačega g. župnika. Zavvonil je tudi in napovedal pogreb, toda že po prvih udarcih se je razletel. Čudno naključje! Ljudje so dejali, da se je zvon razpočil od žalosti za rajnim.

Nepismenost indijskega ženstva.

V Indiji znata čitati ter pisati komaj 2% žensk.

Številna narečja.

Prebivalci Filipinskih otokov nimajo skupnega jezika. Na vseh otokih omenjene skupine govorijo 87 različnih narečij.

V Londonu

je 204 policijskih stražnic in 21.650 policijskih uradnikov.